

Kulturdepartementet

Innsendt digitalt via regjeringen.no/2924419

18.11.2022

Boklov: Høringssvar fra Grafill

Vi viser til Departements høringsbrev av 18.8.2022, og oversender høringssvar som høringsinstans.

Innledende merknader

På generelt grunnlag støtter Grafillⁱ hovedmålene i norsk litteraturpolitikk, samt det etablerte litterære systemet som Høringsnotatet beskriver. Forslaget til boklov er etter vår mening et godt, helhetlig lovforslag, og langt å foretrekke fremfor dagens forskriftsunntak. Bokloven vil skape forutsigbarhet på det litterære feltet med styrkede og stabile rammevilkår. Ikke minst vil loven skape etterlenget klarhet i forholdet til konkurranselovgivningen for de skapere Grafill representerer på litteraturfeltet

Høringsuttalelsen gjelder tre av de rettighetshavergruppene Grafill representerer: 1) bokillustratører, 2) bokdesignere og 3) tegneserieskapere. Grensene mellom disse er ikke alltid skarpe. Ofte har de lik utdanningsbakgrunn, og Grafill representerer rettighetene deres på lik linje i Kopinor, Norwaco og Bibliotekvederlag. Samme person kan også opptre i alle tre roller for samme eller ulike utgivelser. For eksempel leverer mange bokdesignere illustrasjoner, fagtegninger og infografikk til analoge og digitale læremidler og medier. Og både bokillustratører og -designere utformer bokomslag. Av forenklingshensyn omtaler vi derfor de tre gruppene samlet som «*illustratører*» i dette notatet.

Grafill har to overordnede ønsker til ny boklov: 1) Illustratører må likestilles med forfattere og oversettere, og få en lovfestet kollektiv forhandlingsrett om normalkontrakter; og 2) Visuell litteratur, og det visuelle rolle i litteraturen, bør løftes i forarbeidene. Høringssvaret er derfor konsentrert om lovforslagets §§ 1-5.

For øvrig viser vi til skriftlige innspill oversendt Departementet 21.12.2021, og opprettholder de synspunkter som er tilkjennegitt der.

Til § 1 (Formål)

Grafill støtter bestemmelsens ordlyd, både primærformålet i første ledd og sekundærformålet i annet ledd. Vi ønsker likevel enkelte presiseringer i forarbeidene til loven.

Omtalen av primærformålet bør i større grad anerkjenne den visuelle litteraturens rolle i å realisere lovens formål. Omfanget av visuell litteratur er økende. Dermed når et stigende antall uttrykk stadig nye lesere. Dette bidrar til større *bredde* og *mangfold* i litteraturtilbudet. Visuell litteratur og godt designede og tilrettelagte bøker er også en forutsetning for å ivareta boklovens formål om *tilgjengelighet* for de som strever med skriftspråket (for eksempel på grunn av lesevansker, norsk som andrespråk, demens e.l.).

Til sekundærformålet vil vi kommentere tre forhold:

Det er for det første positivt at bokloven i første rekke skal ivareta interessene til *skaperne og leserne*. Forarbeidene bør derfor presisere at begrepet «*forfatter*» i § 1 (2) brukes om skaperne i vid forstand, og at lovgiver ikke har til hensikt å degradere oversettere og illustratører til en lavere rang.

For det andre vil vi fremheve at illustrasjoner og den visuelle utformingen av boka *i seg selv* er kommunikasjon. Ikke bare kan det visuelle komplementere og berike det skrevne ord. Det kan også uttrykke meninger, følelser og sammenhenger utover hva skriftspråket selv kan formidle. Eksempelvis vil en lærebok i kirurgi uten medisinske illustrasjoner utelate informasjon som er essensiell for en medisinstudent. Og i en barnebok kan illustrasjonene være vel så kommuniserende som teksten. Uten nødvendigvis å måtte endre ordlyden i annet ledd, bør i det minste omtalen av bestemmelsen få frem at et formål med loven er å styrke norsk visuell kommunikasjon.

Dette fører oss over til det tredje: Departementet fremhever med rette at muntlig og skriftlig språk er forutsetninger for ytringsfrihet. Vi vil fremheve at også det visuelle har stor betydning, både for ytringsfriheten og informasjonsfriheten. For eksempel har satiretegninger stått sentralt i noen av de mest omtalte ytringsfrihetssakene fra senere år, som de danske Muhammed-tegningene og angrepet på Charlie Hebdo's kontorer.

På denne bakgrunn ber vi Departementet inkludere visuell kommunikasjon og visuell litteratur i omtalen av § 1.

Til § 2 (Definisjoner)

Vi ønsker å knytte enkelte kommentarer til definisjonene «*bok*», «*leverandør*», «*forhandler*», «*tittel*» og «*fastpris*».

Til bokstav a, «*bok*»

Grafill har forståelse for at Departementet av hensyn til rettsenhet har ønsket en definisjon av «*bok*» som harmonerer med definisjonen i merverdiavgiftsloven med forskrift. Vi ser imidlertid også at en slik definisjon potensielt kan medføre omgåelsesproblematikk knyttet til ulike utgivelsesformater, med mulige konsekvenser for kulturøkonomien. Et eksempel er utvikling av nye utgivelsesformater i fremtiden som ikke passer inn i definisjonen. Vi oppfordrer derfor til at loven blir tilstrekkelig dynamisk til at den i videst mulig omfang favner det som naturlig bør høre inn under definisjonen «*bok*», og dermed inn under lovens virkeområde.

Til bokstav b, «*leverandør*»

Slik Grafill leser definisjonen av «*leverandør*» sammenholdt med definisjonen av «*bok*», vil en som utgir lydfil basert på en litterær tekst som ikke først har vært publisert som en bok med ISBN-nummer, ikke omfattes av lovens bestemmelser. Dette vil potensielt kunne føre til omgåelse av loven og de ordninger den legger opp til for å nå lovens formål. Grafill overskuer p.t. ikke alle eventuelle konsekvenser av dette, men ber Departementet om å gjøre nærmere rede for problemstillingen i proposisjonen, og følge med på utviklingen.

Til bokstav c, «*forhandler*»

Grafill er positive til forslaget om å utvide forhandlerbegrepet til å omfatte alle virksomheter som selger bøker, herunder matbutikker, kiosker og bensinstasjoner, slik at også disse underlegges fastprisregimet og andre forpliktelser som loven pålegger forhandlerleddet.

Til bokstav f, «*tittel*»

Det er ikke gitt noen begrunnelse i Høringsnotatet for hvorfor Departementet velger å innføre begrepet «*tittel*» fremfor den innarbeidede betegnelsen «*verk*». Omtalen av definisjonen angir videre i begrenset grad grensene for når en bearbeidet versjon av et litterært verk er å anse som samme «*tittel*» eller en ny «*tittel*». Kriteriene, slik de er angitt i Høringsnotatet, er at det er tale om en bok med samme opphaver(e) og samme innhold.

Som eksempel på en «*tittel*» brukes i Høringsnotatet romanen *Sult* av Knut Hamsun, som finnes i mange ulike formater. *Sult* ble blant annet adaptert til en grafisk roman i 2019, illustrert av Martin Ernsten. Det språklige innholdet er endret ved at det er modernisert og kortet ned, og utfylles med illustrasjoner. Knut Hamsun og Martin

Ernstsens navn gjengis på bokens forside. Grafill er av den oppfatning at Ernstsens adaptasjon av *Sult* er en annen «tittel» enn Hamsuns *Sult*, men dette er ikke nødvendigvis opplagt ut fra definisjonen i § 2 f) og omtalen av denne i Høringsnotatet.

Dersom lovgiver holder seg til begrepet «verk», vil de som anvender loven kunne lene seg på en opphavsrettslig vurdering av når det er tale om samme verk og nytt verk. Dette vil skape større rettsenhet og forutsigbarhet.

Grafill mener derfor at begrepet «tittel» må byttes ut med «verk» i § 2 f). For det tilfellet at Departementet velger å benytte det foreslåtte begrepet «tittel», ber vi om at det redegjøres nærmere i proposisjonen for hvor grensen går mellom nytt format av samme tittel, og en ny selvstendig tittel.

Til bokstav h, «fastpris»

Grafill støtter synspunktet til Forfatterforeningen om at denne bestemmelsen bør deles opp i to, slik at «fastpris» defineres for seg, og «fastprisperiode» defineres i en egen bokstav i).

Til § 3 (Lovens virkeområde)

Når det gjelder § 3 om lovens virkeområde, er Grafill særlig opptatt av to overordnede forhold.

For det første bør det klargjøres at visuell litteratur er en viktig, naturlig og integrert del av det norske litteraturfeltet, og som derfor må være omfattet av virkeområdet til en ny boklov. At visuell litteratur har en slik rolle, fremgår blant annet av rapporten [Logikker i strid](#) (2020) om Kulturrådets virkemidler på litteraturfeltet. Rapporten vurderte og anerkjente den visuelle litteraturen som et eget litterært begrep, og økningen av visuell litteratur og dets bidrag til feltet de siste tiårene ble understreket.

For det andre bør virkeområdet differansieres avhengig av hvilke bestemmelser det gjelder, slik at man unngår den uheldige konsekvensen at loven avgrenses på en slik måte at enkelte bokgrupper ikke omfattes av bestemmelsen om normalkontrakt. Se nærmere våre kommentarer til annet og tredje ledd nedenfor.

Videre har vi følgende kommentarer til bestemmelsen:

Til første ledd

I bestemmelsens første ledd avgrenses loven både språklig og geografisk.

Grafill legger til grunn at avgrensningen til språkene bokmål, nynorsk og samiske språk ikke har til hensikt å utelukke visuell litteratur, herunder tekstløse bøker. Grafill ber derfor Departementet presisere i forarbeidene at all visuell litteratur, herunder grafiske romaner, bildebøker, tegneserier og annen litteratur som i det alt vesentlige består av illustrasjoner, mv., er omfattet av lovens virkeområde.

Ved at lovens virkeområde er begrenset til utgivelser av norsk leverandør for salg gjennom norsk forhandler, kan det stilles spørsmål ved om avgrensningen gjør det enkelt å omgå loven ved å etablere seg i utlandet og selge bøker på nett til norske kunder i Norge. Dersom loven ikke gjelder for salg til sluttkunde i annen stat, vil det også medføre at norske forhandlere ikke er bundet av fastpris når det eksempelvis selges bøker på nett til norske kunder i andre stater. Grafill overskuer ikke de potensielle konsekvensene av en slik eventuell ulik praksis for forhandlere og/eller kunder i utlandet, men skulle gjerne sett at dette ble drøftet nærmere i forarbeidene.

Dersom det viser seg at den geografiske avgrensningen av lovens virkeområde medfører omfattende omgåelse, bør Departementet følge utviklingen og vurdere lovendring.

Til annet ledd

Skjønnlitteratur og sakprosa

Lovens virkeområde er blant annet begrenset til omsetning av bokgruppene «*skjønnlitteratur*» og «*sakprosa*». Skjønnlitteratur og sakprosa er ikke juridiske begreper, og heller ikke nærmere avgrenset i Høringsnotatet. Som nevnt over i tilknytning til første ledd, legger Grafill til grunn at loven er ment å omfatte all visuell litteratur, herunder tekstløse bøker og tegneserier. Dette virker også å være Departementets syn, all den tid det fremgår av Høringsnotatet at tegneserieskapere og illustratører skal omfattes av retten til å inngå normalkontrakt.

Fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning

Grafill er enig med Departementet i at det er hensiktsmessig å likebehandle fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning, da det kan være krevende å skille disse fra hverandre. Samtidig bør de begge omfattes av lovens virkeområde. Dette bidrar blant annet til å nå formålet om å styrke skriftkulturen og ivareta fagspråket på bokmål, nynorsk og de samiske språkene.

I ethvert tilfelle må det være klart at både fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning er omfattet av § 4.

Til tredje ledd

Dersom skolebøker unntas fra hele lovens virkeområde, kan en utilsiktet konsekvens bli at de heller ikke omfattes av bestemmelsen om normalkontrakter i § 4. Grafill antar at dette ikke har vært Departementets hensikt. Grafill mener at bestemmelsen om normalkontrakter må gjelde alle bøker, uavhengig av om bøkene er underlagt lovens øvrige bestemmelser eller ikke. Det vil sikre likebehandling av skapere uansett hva slags boktype/ bokgruppe det er tale om.

Departementets begrunnelse for å unnta omsetning av skolebøker til grunn- og videregående skole fra lovens virkeområde, er at disse bøkene i all hovedsak omsettes gjennom offentlige anbud – ikke gjennom eksemplarsalg. Det er altså det manglende behovet for regulering av forholdet mellom leverandør og forhandler som er hovedårsaken til at virkeområdet er foreslått avgrenset mot skolebøker.

Når det gjelder forholdet mellom leverandør og *skapere* av boken, og deres adgang til å inngå normalkontrakt, er det imidlertid ingen grunn til å skille skolebøker fra de bøkene som omfattes av lovforslaget. Skapere av skolebøker har et like stort behov som skapere av skjønnlitteratur og sakprosa når det gjelder muligheten for kollektivt å forhandle vilkårene i normalkontrakter og benytte seg av disse overfor leverandører som normalt er sterkere forhandlingsmotparter (jf. også våre kommentarer til § 4 nedenfor om dette).

På bakgrunn av dette ber Grafill om at det klargjøres i loven at bestemmelsen om normalkontrakter gjelder alle bøker – også de som ikke faller inn under lovens virkeområde for øvrig.

Til § 4 (Normalkontrakt)

Grafill støtter bestemmelsens ordlyd. Vi er særlig takknemlige for at Departementet vil inkludere illustratører i bestemmelsens første ledd, samt at illustratørbegrepet skal tolkes vidt og omfatte bokdesignere og tegneserieskapere.

Til første ledd

I vårt innspill til Departementet 21.12.2021 uttalte vi følgende om hvorfor bestemmelsen må omfatte illustratører:

«Professor dr. juris Erling Hjelmeng har på oppdrag fra Grafill og NBK (Norske Billedkunstnere) utredet illustratørers stilling etter konkurranseloven. Utredningen viser at illustratører har behov for å klargjøre sin juridiske stilling, og at det ikke er konkurranserettslig grunnlag for å diskriminere illustratører.

EUs Digitalmarkedsdirektiv (2019/790/EU) fremhever flere steder at kunstnere bør ha mulighet til kollektive forhandlinger. Særlig gjelder dette artiklene 18–20 som regulerer rett til rimelig vederlag, opphaveres rett til innsyn i kontraktsmotpartens utnyttelse, og avtalerevisjon ved misforhold mellom opprinnelig vederlag og senere utvikling. Disse artiklene har som felles målsetning å bedre kunstnernes økonomiske stilling. De tilhørende fortalepunktene (72–78) fremhever blant annet kollektive forhandlinger som relevant og aktuelt for å oppnå formålene, særlig under henvisning til at opphaveren er den svake forhandlingsparten. Medlemsstatene har vid skjønnsmargin med hensyn til å finne egnede tiltak for å rette opp i denne ubalansen. Vi mener en boklov som gir illustratører kollektiv forhandlingsrett for normalkontrakter, er et slikt egnet tiltak. Se også vårt høringssvar til Departementet av 26. mars 2021.

Hjelmengs utredning og Digitalmarkedsdirektivet taler dermed for at illustratører likestilles med forfattere og oversettere i ny boklov. Lovforarbeidene må videre klargjøre at begrepet må tolkes vidt, slik at det også omfatter bokdesignere og tegneserieskapere.»

I høringsbrevet s. 28 slutter Departementet seg i det vesentlige til vårt syn. Dette er svært gledelig, og en stor lettelse for de vi representerer.

I ettertid (29.9.2022) har EU-Kommisjonen kunngjort retningslinjer for konkurransereglens anvendelse på kollektive avtaler for selvstendig næringsdrivende uten ansatte. Retningslinjene skiller mellom «falske» og «relle» selvstendig næringsdrivende uten ansatte. For førstnevnte gruppe mener Kommisjonen at konkurranseregelverket ikke kommer til anvendelse. For sistnevnte gruppe vil Kommisjonen ikke forfølge overtredelser knyttet til kollektive avtaler i to ulike tilfeller: a) kollektive avtaler med motparter med en viss forhandlingsstyrke (avsnitt 33-35), og b) kollektive avtaler med hjemmel i nasjonal eller EU-lovgivning (avsnitt 36-40). Konkurransetilsynet har i [uttalelse 19.10.2022](#) klargjort at de vil følge EU-Kommisjonens retningslinjer.

Retningslinjene og Konkurransetilsynets tilslutning har etter vårt syn betydning for bokloven § 4 og illustratører i to henseende:

For det første hjemler Retningslinjenes avsnitt 33-35 at illustratører kan forhandle med Forleggerforeningen og større forlag om normalkontrakter som inneholder honorarsatser, uten at Konkurransetilsynet vil gripe inn. Dette vil også gjelde dersom § 4 mot formodning ikke vedtas (eller vedtas uten at illustratører er inkludert).

For det andre henviser avsnitt 38-39 til Digitalmarkedsdirektivet som et eksempel på EU-lovgivning som anerkjenner rett til forhandling av kollektive avtaler for en spesiell gruppe av selvstendig næringsdrivende, nemlig opphavere. På denne måten klargjør Retningslinjene forholdet mellom retten til rimelig vederlag etter åndsverkloven og konkurranserettens grenser mot kollektive forhandlinger.

Men på tross av at EU-kommisjonen (og Konkurransetilsynet) mener samarbeid om normalkontrakter ikke skal forfølges, kan samarbeidet likevel *formelt* være i strid med konkurranseretten. Dermed er det en vesentlig fordel for klargjøringen av illustratørers rettsstilling at illustratører får et *lovfestet* unntak fra konkurransereglene, slik foreslått av Departementet. Det er en bedre rettsposisjon enn de mer uformelle Retningslinjene, og det skaper rettsenhet mellom bokloven og åndsverkloven.

I alle tilfeller viser Retningslinjenes avsnitt 38-39 sammenholdt med avsnitt 72-78 i Digitalmarkedsdirektivet at bokloven § 4 klart er innenfor rammene av EØS-avtalen.

Til annet ledd

Grafill støtter forskriftshjemmel om pliktig anvendelse av normalkontrakt. Derimot er vi noe usikre på omfanget av bestemmelsen.

Ut fra omtalen av bestemmelsen fremstår det relativt åpenbart at den hjemler forskrift som «allmenngjør» *eksisterende* normalkontrakter, slik at de også får anvendelse for utenforstående forlag og forfattere. Dette samsvarer med allmenngjøring av tariffavtaler i bygg- og anleggsbransje, skipsfart mv. På generelt grunnlag mener Grafill allmenngjøring av normalkontraktsvilkår i bokbransjen er positivt, og støtter derfor forskriftshjemmelen i annet ledd.

Det fremstår derimot tvilsomt om bestemmelsen hjemler forskrift som pålegger *utarbeidelse* av normalkontrakter på områder der slike ikke eksisterer. Vi fremhever dette ettersom illustratører per i dag ikke har normalkontrakt med forlagene, kun en [Rammeavtale](#) mellom Grafill/ NBK og Forleggerforeningen. Ettersom eksisterende bokforskrift § 10 ikke omfatter illustratører, men kun forfattere og oversettere, inneholder Rammeavtalen naturlig nok heller ikke honorarsatser. Slik Departementet er vel kjent med, mener Grafill at vilkårene for illustratører vil bedres gjennom en normalkontrakt med forlagene. Dette har også vært hovedgrunnen til vårt engasjement for å få illustratører inkludert

i § 4 (1). Men selv om illustratører inkluderes i § 4 (1), er det ingen garanti for at forlagene vil forhandle med illustratørene om en normalkontrakt, eller at man kommer til enighet om én.

På denne bakgrunn ber vi Departementet klargjøre hvor langt allmengjøringsadgangen etter annet ledd strekker seg. Videre bør Departementet følge utviklingen på feltet, herunder om det er særskilte områder der partene ikke lykkes med å fremforhandle normalkontrakt.

Til § 5 (Fastpris på bøker)

På generelt grunnlag er Grafill positive til lovfesting av et obligatorisk fastprissystem som bidrar til å sikre stabile og forutsigbare rammer for alle involverte aktører. Vi er også enige i Departementets syn på at fastpris er et av de mest sentrale virkemidlene for å oppnå lovens litteraturpolitiske målsetninger.

Når det gjelder spørsmålet om fastprisperiodens varighet, om den bør være rullerende, og hvorvidt den skal knytte seg til utgivelsesformat eller til tittel, har vi vært i tvil om hva som *samlet sett* er mest hensiktsmessig for de skaperne vi representerer. For de illustratørene som får betalt for arbeidet gjennom honorar (ikke gjennom royalties) er vi usikre på hvilken fastprisordning som rent økonomisk vil lønne seg.

I vårt innspill til bestemmelsens første ledd uttaler vi oss derfor på vegne av de illustratørene som har avtale om royalties.

Til første ledd

Grafill støtter lovfesting av en plikt for leverandør til å sette fastpris for hvert format av den enkelte tittel.

I lovforslaget legges det opp til rullerende fastprisperiode på 12 eller 18 måneder knyttet til hver tittel. Denne ordningen skiller seg fra dagens system på to måter: For det første ved at fastprisperioden ikke lenger knyttes til en bestemt dato for opphør, men er rullerende. For det andre ved at fastprisperioden ikke lenger knytter seg til publiseringsformat, men gjelder samlet for alle formater fra første utgivelse av en tittel.

Departementet har bedt om en tilbakemelding på fastprisperiodens lengde. Grafill støtter en innføring av en *rullerende* fastprisperiode på *18 måneder*. Dette alternativet vil i størst grad bidra til å sikre økonomien til skaperne av bøker der royalties beregnes ut fra salgsprisen. At fastprisperioden er rullerende, vil etter Grafills syn også føre til økt likebehandling da den blir like lang uavhengig av når på året boken gis ut.

Det er noe uklart for oss hva som er begrunnelsen for forslaget om å knytte fastprisperioden til tittel. Grafill er av den oppfatning at dagens ordning, med en egen fastprisperiode for hvert enkelt format, fremstår som en mer forutsigbar og transparent modell for skapere av bøker hvis royalties beregnes ut fra salgspris. Dagens ordning likebehandler i større grad skapere uavhengig av hvor raskt titlene gis ut i ulike formater.

Til annet og fjerde ledd, «særlig ressurskrevende utgivelser» og «reelle nytgaver»

Fastpris for særlig ressurskrevende utgivelser og reelle nytgaver reguleres i dag i samme bestemmelse i bokforskriften § 3 (3).

Særlig ressurskrevende utgivelser

Grafill er positive til forslaget om å lovfeste adgangen til en forlenget fastprisperiode for særlig ressurskrevende utgivelser. I Høringsnotatet er det trukket frem følgende eksempler på dette: «*enkelte lærebøker for høyere utdanning, prakt eller spesialutgaver av oppslagsverk eller lignende*».

Grafill vil understreke at praktutgivelser for eksempel kan inkludere bøker med kostbar materialbruk og innbinding. Også selve produksjonsprosessen kan være særlig ressurskrevende, for eksempel ved bruk av flere designere, trykk hos trykkeri med særkompetanse, spesielle formater, taktile omslag, og produksjon utført for hånd.

I tillegg kan flere kunstbøker og fotobøker, samt grafiske romaner, tegneserier og bildebøker for barn også være ressurskrevende utgivelser, både fordi det er tidkrevende å produsere innholdet, men også fordi slike bøker ofte krever særlig kvalitet i produksjonen og trykkeprosessen.

Adgang til å fastsette en lengre fastprisperiode kan etter Grafills syn bidra til å opprettholde fortsatt produksjon av slike bøker. Det kan likevel med fordel tydeliggjøres i proposisjonen hva som ligger i begrepet «*særlig ressurskrevende utgivelser*» slik at det blir større klarhet rundt dette.

Det er uklart for oss hvorfor forlenget fastprisperiode er betinget av full returret for forhandler. Vi ber Departementet redegjøre nærmere for dette, herunder hva som er hensynet bak full returret, og hva de potensielle konsekvensene av dette kan være: Hvilken økonomisk risiko har det for leverandørene? Vil returretten bidra til å undergrave unntaket for ressurskrevende bøker slik at bestemmelsen mister sin ønskede effekt?

Reelle nyutgaver

Grafill støtter også at det under nærmere bestemte vilkår skal være mulig å sette en ny fastprisperiode for «*reelle nyutgaver*» av et verk. I motsetning til «*ressurskrevende utgivelser*», som er forslått regulert direkte loven, gir § 5 (4) bare hjemmel til å *forskriftsfeste* adgangen til ny fastprisperiode for «*reelle nyutgaver*». Departementet gir ingen nærmere begrunnelse i Høringsnotatet for hvorfor det reguleres slik. Grafill ser ingen grunn til at reguleringen av ny fastprisperiode for «*reelle nyutgaver*» skal skje i forskrift, og mener at denne adgangen bør *lovfestes* på lik linje med ressurskrevende utgivelser.

Hva som er en «*reell nyutgave*» må i alle tilfeller klarlegges i større grad. I bokforskriften er «*reelle nyutgivelser*» definert i § 2 f) som «*nye utgaver som er en større revisjon av et verk*». Vi ber Departementet redegjøre nærmere for hvilke kriterier som gjelder og hvordan de skal vektlegges med hensyn til hva som er å anse som en «*reell nyutgave*».

Øvrige kommentarer

Bokloven 2013 § 10 hadde bestemmelse om nemnd som kunne gi rådgivende uttalelse i klagemål. Grafill er usikre på om en slik ordning har sin plass i bokloven. Vi ser likevel at det er gode grunner for at flere av de forholdene som er regulert i lovforslaget ikke nødvendigvis er best egnet til løsning i domstolsapparatet.

Ettersom vi p.t. ikke overskuer alle konsekvenser av etterlevelsen av en boklov, og hvilke materielle og prosessuelle forhold som særlig vil være praktiske, mener vi en hensiktsmessig tilnærming er å innta en forskriftshjemmel i loven til å regulere særskilte tvisteløsningsmekanismer/ nemnder.

Dette vil gi Departementet tid til å observere etterlevelsen av loven og ved behov foreslå forskrift særskilt tilpasset de faktiske forhold.

Med vennlig hilsen,

Christian Wadahl Uhlen,
Advokat MNA (LL.M.)

Sluttnoter:

ⁱ Grafill er interesseorganisasjonen for alle som arbeider eller utdanner seg innen design og illustrasjon i Norge. Grafill ble stiftet i 1991 ved at Norske Grafiske Designere og Norsk Illustratørforbund ble slått sammen. Organisasjonen har likevel røtter tilbake til stiftelsen av Yrkestegnernes Forening i 1937. Våre 1600 medlemmer dekker i dag alle de visuelle kommunikasjonsfagene: Grafisk design, illustrasjon, tegneserieskaping, animasjon, digital design, og tjenstedesign. I tillegg representerer Grafill interessene til de om lag 30 000 som arbeider med design i Norge. Grafill står også bak det årlige arrangementet Årets vakreste Bøker (ÅvB), med røtter tilbake til 1933.